

Sygn. akt IVU 1214/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2022 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Danuta Domańska

Protokolant: sekr. sąd Emilia Witkowska – Marciniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 marca 2022 roku w Toruniu

sprawy **A. J.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania A. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 12 listopada 2021 roku nr (...)

- I. **zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej A. J. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach – od dnia 06 września 2021 roku;**
- II. **nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.**

Sędzia Danuta Domańska

Sygn. akt IV U 1214/21

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 12 listopada 2021r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. – powołując się art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018r., poz. 1924) oraz § 2-4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr. 8 poz. 43 ze zm.) - odmówił ubezpieczonej **A. J.** prawa do rekompensaty, gdyż uznał, że nie został udowodniony wymagany 15 - letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze stażu pracy. ZUS wskazał, że w myśl § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczenia są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku. Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie rozporządzenia, tj. zakład pracy musi określić charakter pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. oraz podać stanowisko zgodnie z działem, pozycją i punktem załącznika do zarządzenia resortowego, które powinno być wykazane na świadectwie pracy.

Organ rentowy wskazał, iż do wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie zaliczył ubezpieczonej okresu od 01.07.1987r. do 05.05.2008r. z tytułu zatrudnienia w Zakładzie (...) w T. z uwagi na brak podstawy prawnej, tj. powołania się na odpowiednie zarządzenie resortowe.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona A. J., domagając się uchylenia decyzji i przyznania jej prawa do rekompensaty.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, że zgodnie z treścią Działu XII pkt. 3 Wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) w wykazie prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze znajdują się „prace w sekcjach i zakładach anatomopatologicznych, histopatologicznych i medycyny sądowej i że w takim zakładzie pracowała, a konkretnie w Zakładzie (...) w T. jako biolog, na stanowisku młodszego asystenta od dnia 1 lipca 1987r. do dnia 5 maja 2008r., czyli ponad 20 lat. Ubezpieczona wskazała też, że za podstawę prawną wykonywania pracy w szczególnych warunkach można uznać wskazany punkt 3 Działu XII Wykazu A Załącznika do Rozporządzenia, ponadto ZUS działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa, więc z braku wskazania konkretnych przepisów prawa nie powinien wywodzić negatywnych skutków prawnych dla osoby fizycznej występującej w postępowaniu bez profesjonalnego pełnomocnika. W ocenie ubezpieczonej jedną z dwóch alternatywnie dopuszczonych prawem form potwierdzenia przez zakład pracy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest zwykle świadectwo pracy. Ubezpieczona uzyskała dwa takie świadectwa pracy: z dnia 07/05/2008r. i z 06/08/2013r., które dołączyła do ZUS wraz z wnioskiem, a także świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 07/05/2008r., a więc świadectwo spełniające wymagania określone prawem. W związku z tym, zdaniem ubezpieczonej, twierdzenie ZUS, że nie wykazała 15 lat pracy w szczególnych warunkach, jest bezpodstawne i sprzeczne ze stanem faktycznym.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazał, iż ubezpieczona nie przedstawiła prawidłowo wystawionego świadectwa pracy w szczególnych warunkach (stanowisko młodszy asystent nie znajduje się w wykazie prac w zarządzeniu resortowym) i z uwagi na ten fakt Oddział odmówił ubezpieczonej prawa do rekompensaty.

Organ rentowy podniósł też, że ubezpieczona w latach 1994- 1998 oraz 2000-2007 korzystała z zasiłków, a zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 29.10.2020r. (sygn. akt III UZP 3/20) przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze warunkującego prawo do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych, nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14.11.1991r. wynagrodzenia lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Mając to na uwadze, zdaniem ZUS, do okresu pracy w szczególnych warunkach nie można również zaliczyć ubezpieczonej okresów pobierania zasiłków.

Na rozprawie w dniu 02 marca 2022 roku ubezpieczona wniosła o przyznanie prawa do rekompensaty od daty przyznania jej prawa do emerytury, tj. od dnia 06.09.2021r.

Sąd ustalił, co następuje:

A. J. urodziła się (...), z zawodu jest biologiem, diagnostą laboratoryjnym.

Okoliczności bezsporne.

Ubezpieczona w dniu 29 czerwca 1987r. uzyskała tytuł magistra biologii na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w T. Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi.

DOWÓD: - zaświadczenie z UMK w T. z dnia 17.03.2003r. - k. 5 akt kapitału początkowego.

W okresie od 01.10.1980r. do 04.04.1981r. A. J. była zatrudniona w Wojewódzkim Szpitalu (...) w T. na 1/2 etatu jako salowa. W okresie od 05.04.1981r. do 27.12.1981r. nie pracowała.

DOWÓD: - zaświadczenie o zatrudnieniu z Wojewódzkiego Szpitala (...) w T. z dnia 11.03.2003r. - k. 3 akt kapitału początkowego, kwestionariusz okresów składowych i nieskładowych - k. 2 akt kapitału początkowego.

W okresie od 28.12.1981r. do 30.04.1982r. ubezpieczona była ponownie zatrudniona w Wojewódzkim Szpitalu (...) w T. w pełnym wymiarze czasu pracy jako salowa.

DOWÓD: - zaświadczenie o zatrudnieniu z Wojewódzkiego Szpitala (...) w T. z dnia 11.03.2003r. - k. 4 akt kapitału początkowego.

Ubezpieczona następnie była zatrudniona w okresie **od 01 lipca 1987r. do 05 maja 2008r. w Wojewódzkim Szpitalu (...) w T.- Zakładzie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku młodszego asystenta**. Od dnia 06 maja 2008r. pracodawcą ubezpieczonej stała się firma (...) s.c. G. (...) w T., która z mocy prawa przejęła obowiązki wynikające ze stosunku pracy. Umowa o pracę ubezpieczonej z firmą (...) s.c. G. (...) uległa rozwiązaniu w dniu 06 maja 2008r. na mocy porozumienia stron.

DOWÓD: - informacja o zmianie pracodawcy - k. 69 A akt osobowych ubezpieczonej z (...) s.c. G. (...), świadectwo pracy z dnia 07.05.2008r. wystawione przez (...) s.c. G. (...) k. 2C akt osobowych ubezpieczonej, wnioski ubezpieczonej o rozwiązanie stosunku pracy z 06.05.2008r. - k. 1C akt osobowych ubezpieczonej (akta osobowe - k. 24 akt - w kopercie),

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 02 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:21:23 do 00:36:16.

Czas pracy ubezpieczonej w okresie od 01 lipca 1987r. do 05 maja 2008r. na podstawie powyższego stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy był skrócony, ostatnio do 26 godzin i 15 minut.

DOWÓD: - świadectwo pracy ubezpieczonej z dnia 07.05.2008r. - k. 2C akt osobowych,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 02 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00: 11:55 do 00:21:23.

W okresie od 01 lipca 1987r. do 30 września 1987r. A. J. odbywała staż w Wojewódzkim Szpitalu (...) w T. w **Zakładzie (...)** na stanowisku młodszego asystenta w pełnym wymiarze czasu pracy. W dniu 01 października 1987r. zawarła umowę z Wojewódzkim Szpitalem (...) - Zakładem (...) na czas nieokreślony na stanowisku młodszego asystenta w pełnym wymiarze czasu pracy 26 godzin i 15 minut tygodniowo.

DOWÓD: - zaświadczenie o stażu - k. 3 B akt osobowych, umowa o pracę z dnia 01.07.1987r. - k. 5 B akt osobowych, umowa o pracę z dnia 01.10.1987r. - k. 7B akt osobowych,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 02 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00: 11:55 do 00:21:23.

W 1996r. Zakład (...) zmienił nazwę na **Zakład (...)**, stanowisko ubezpieczonej nie uległo zmianie - nadal była zatrudniona jako młodszy asystent.

DOWÓD: - oświadczenie ubezpieczonej o zapoznaniu się z Regulaminem Pracy - k. 33B akt osobowych, angaże - w aktach osobowych część B,

-przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 02 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00: 11:55 do 00:21:23.

W ramach powyższego zatrudnienia ubezpieczona pracowała od godz. 8.00 do godz. 13.00 z minutami. Wykonywała badania zlecane przez Wojewódzki Szpital (...) w T..

DOWÓD: - przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 02 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:21:23 do 00:56:48.

Z § 10 i 11 Regulaminu pracy młodszego asystenta pracowni anatomo - patologicznej i cytologicznej szpitala z dnia 1.07.1987r. wynika, iż:

§ 10 „młodszy asystent jest zobowiązany do:

- wstępnego opracowania nadesłanego materiału / płwociny i płynów/,
- wykonania poprawnego rozmazów cytologicznych z nadesłanego materiału,
- zabezpieczenia materiału badanego do kostki parafinowej, jeśli zachodzi taka konieczność, z przygotowaniem preparatów,
- właściwego utrwalenia materiału rozmazowego,
- barwienia materiałów według przyjętych metod,
- przygotowania preparatów do oglądania”.

§ 11 „ Magister biologii/cytolog/ bierze czynny udział w ustalaniu wyniku cytologicznego nadesłanego materiału poprzez dokonywanie wstępnego oglądania rozmazów i ich diagnozowaniu / wykonywanie skryningu cytologicznego/ oraz w przekazywaniu materiału wstępnie opracowanego do ostatecznej diagnozy kierownikowi pracowni cytologicznej”

DOWÓD: - Regulamin pracy młodszego asystenta pracowni anatomo - patologicznej i cytologicznej szpitala - k. 43, 43v. akt.

W aktach osobowych znajduje się zakres czynności ubezpieczonej z dnia 16.06.1998r., gdzie jej stanowisko określono jako młodszy asystent - cytolog.

W § 3 zakresu czynności określono:

„ Młodszy asystent - cytolog jest odpowiedzialny za przesyłany do badania cytologicznego materiał od chwili przyjęcia do wydania prawidłowo opracowanego wyniku badania, w tym za:

- wstępne opracowanie nadesłanego materiału/płwociny i płynów ustrojowych/,
- wykonania poprawnego rozmazów cytologicznych z nadesłanego materiału,
- zabezpieczenia badanego materiału do kostki parafinowej jeśli zachodzi konieczność,
- właściwe przygotowanie preparatów do ekspertyzy.

§ 4 zakresu czynności określał:

Młodszy asystent - cytolog bierze czynny udział w ustalaniu wyniku cytologicznego nadesłanego do badania materiału przez dokonanie wstępnej oceny mikroskopowej / skryningu/ cytologicznej uprzednio przygotowanych preparatów z badanego materiału i przygotowanie badania do ostatecznej oceny lekarzowi diagnoście”.

DOWÓD: - zakres czynności ubezpieczonej - młodszego asystenta - cytologa - k. 40 B akt osobowych.

W ramach jednego Zakładu (...) było kilka oddzielnych pracowni: histopatologiczna, cytologiczna, immunohistopatologiczna. Ubezpieczona była przesuwana do różnych pracowni - w zależności od potrzeb. Do jej obowiązków należało przygotowanie preparatów cytologicznych i histopatologicznych do diagnostyki onkologicznej, wykonywała obowiązki biologa - cytologa. Podstawową czynnością ubezpieczonej było pobieranie materiału cytologicznego, np. wydzieliny, którą pobiera się z wycinkiem histopatologicznym np. wycinkiem płuc. Ubezpieczona wykonywała też badania histopatologiczne. Takim badaniem było zabezpieczenie materiału badanego do kostki parafinowej (§ 10 Regulaminu pracy młodszego asystenta). Badanie cytologiczne to badanie płynów, treści wydzielonych z organizmu, badanie histopatologiczne to badanie tkanek z pobranych narządów. Szpital zatrudniał biologów na stanowiskach asystentów i młodszych asystentów. Ubezpieczona nie dostawała dodatku pieniężnego za pracę w warunkach szczególnych.

DOWÓD: - przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 02 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:21:23 do 00:56:48.

- oświadczenie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 30 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:10:15 do 00:12:58.

Równoznacznymi określeniami są: anatomopatologia, anatomia patologiczna i patomorfologia. Warunki szczególne w pracy ubezpieczonej polegały na kontakcie ze stosowanymi odczynnikami, jak alkoholem, acetonem, ksylenem, toluenem, które były stosowane ręcznie. Obecnie proces ten odbywa się w zamkniętych procesorach

/ oświadczenie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 30 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:10:15 do 00:16:09/.

Oprócz powyższego głównego zatrudnienia ubezpieczonej w Wojewódzkim Szpitalu (...) w T. w okresie od 01 lipca 1987r. do 05 maja 2008r. w Zakładzie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku młodszego asystenta, ubezpieczona była zatrudniona dodatkowo - od 1 stycznia 1988r. do 30.09.2000r. - w Wojewódzkim Szpitalu (...) w T. w ramach umowy o pracę na 1/4 etatu jako młodszy asystent. W ramach tej dodatkowej umowy ubezpieczona wykonywała badania histopatologiczne i cytologiczne na zlecenie spoza Wojewódzkiego Szpitala (...). To dodatkowe zatrudnienie było wykonywane od godz. 13.30 do godz. 14.00 z minutami, tj. po zatrudnieniu podstawowym.

DOWÓD: - świadectwo pracy z dnia 30.09.2000r. - k. 7 akt kapitału początkowego,

- kwestionariusz okresów składkowych i nieskładkowych - k. 2 akt kapitału początkowego,

- informacja o okresach składkowych i nieskładkowych - k. 4 akt emerytalnych,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 02 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:11:55 do 00:21:23.

Od dnia 1 października 2005r. ubezpieczona prowadzi dodatkowo działalność gospodarczą w zakresie cytodiagnostyki. W ramach tej działalności wykonuje badania diagnostyczne dla firmy (...) s.c. G. (...) w T. na ul. (...) w T. w siedzibie tej firmy. Badania w ramach działalności gospodarczej ubezpieczona wykonuje po południu, nie miało to wpływu na jej podstawowe zatrudnienie w Wojewódzkim Szpitalu (...) w T..

DOWÓD: - przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 02 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:21:23 do 00:36:16,

- informacja o okresach składkowych i nieskładkowych - k. 4 akt emerytalnych.

A. J. w okresie od 15.11.1991r. do 31.12.2008r. udowodniła 1 rok, 2 miesiące i 18 dni okresów nieskładkowych.

DOWÓD: - stanowisko komórki merytorycznej ZUS z dnia 23.03.2022r. - k. 57 akt.

Ubezpieczona otrzymała od firmy (...) s.c. G. (...) świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 07.05.2008r., w którym zaświadczone, że ubezpieczona w okresie od 01.07.1987r. do 05.05.2008r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace histopatologiczne w Zakładzie (...) w T. na stanowisku młodszego asystenta wymienionego w wykazie A, dziale XII, poz. 3 wykazu do zarządzenia 3 „Prace w prosektoriami i zakładach anatomopatologicznych i medycyny sądowej”.

DOWÓD: - świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 07.05.2008r. - k. 9 akt emerytalnych.

Ubezpieczona nie nabyła prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach ani prawa do emerytury pomostowej, nie występowała też o te świadczenia.

/ okoliczności bezsporne/.

Decyzją z dnia 09.11.2021r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego ZUS ustalił ubezpieczonej kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. w kwocie 100 689,93 zł., uznając za udowodnione 11 lat, 4 miesiące i 19 dni okresów składkowych i 11 miesięcy i 20 dni okresów nieskładkowych oraz okres nauki w szkole wyższej - 4 lata i 9 miesięcy.

DOWÓD: - decyzja ZUS z dnia 09.11.2021r. - k. 31 akt kapitału początkowego.

W dniu 23 września 2021r. A. J. złożyła w organie rentowym wniosek o emeryturę z rekompensatą. Decyzją z dnia 12 listopada 2021r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. – powołując się art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018r., poz. 1924) oraz § 2-4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr. 8 poz. 43 ze zm.) - odmówił ubezpieczonej A. J. prawa do rekompensaty, uznając, że nie został udowodniony wymagany 15 - letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze stażu pracy.

DOWÓD: - decyzja ZUS z dnia 23.09.2021r. - k. 33 akt emerytalnych.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie okoliczności bezspornych, dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych i aktach organu rentowego, w tym w aktach osobowych ubezpieczonej oraz w oparciu o dowód z przesłuchania ubezpieczonej w charakterze strony.

Sąd dał w pełni wiarę dowodom z dokumentów, gdyż były one jasne, pełne, rzetelne i nie budziły one wątpliwości Sądu, z wyjątkiem jednego zapisu w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach ubezpieczonej z dnia 07.05.2008r., a mianowicie zapisu, iż A. J. wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace histopatologiczne w Zakładzie (...) w T.. Zapis ten nie jest zgodny ze stanem faktycznym, bowiem, jak wynika z przedłożonego przez ubezpieczoną zakresu czynności młodszego asystenta - cytologa z dnia 16.06.1998r. (który znajduje się też w aktach osobowych) - głównym obowiązkiem ubezpieczonej było pobieranie materiału cytologicznego i wykonywanie badań cytologicznych, co przyznała też w swoich zeznaniach ubezpieczona. Z akt osobowych i zeznań ubezpieczonej wynika więc, że na stanowisku młodszego asystenta w Zakładzie (...) wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy badania cytologiczne i histopatologiczne.

Powyższa nieścisłość nie dyskredytuje w całości wystawionego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, gdyż postępowanie dowodowe ostatecznie wykazało, że A. J. w okresie wskazanym w świadectwie wykonywała pracę w szczególnych warunkach, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonej w całości. Były one szczegółowe i zgodne ze zgromadzoną dokumentacją w jej aktach osobowych z Wojewódzkiego Szpitala (...) w T..

Odwołanie ubezpieczonej okazało się zasadne w całości i przyznaniem jej prawa do rekompensaty.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1924 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Bezspornie ubezpieczona jest uprawniona do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 504 ze zm.). Nie korzystała z prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła uprawnień A. J. do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Przepis art. 21 określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c tej ustawy (art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczoną na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15 – letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Organ rentowy zakwestionował przy tym prawidłowość zapisów zawartych w przedłożonym świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach oraz to, że stanowisko młodszego asystenta, na którym ubezpieczona była zatrudniona, nie znajduje się w wykazie prac w zarządzeniu resortowym. ZUS podniósł też, że do okresu pracy w szczególnych warunkach nie można zaliczyć ubezpieczonej okresów pobierania przez nią zasiłków.

Odnosząc się do powyższych zarzutów, w pierwszej kolejności do nazwy stanowiska zajmowanego przez ubezpieczoną, wskazać trzeba, iż z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że o zaliczeniu spornego okresu do pracy w szczególnych warunkach powinien decydować rodzaj wykonywanej pracy, a nie nazwa zajmowanego stanowiska, inaczej mówiąc, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez pracownika stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983r. (wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2008r., I UK 210/07, OSNP 2009, nr 5-6, poz. 75, z 6 grudnia 2007r., III UK 66/07, LEX nr 483283, z 4 października 2007r., I UK 111/07, z 19

września 2007r., III UK 38/07, OSNP 2008, nr 21-22, poz. 329, z 14 września 2007r., III UK 27/07, OSNP 2008, nr 21-22, poz. 325). Tym samym nazwa stanowiska pracy nie decyduje o charakterze pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach (wyroki Sadu Najwyższego: z 24 marca 2009r., I PK 194/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 281, z 8 czerwca 2011r., 393/10, LEX nr 950426, z 3 kwietnia 2014r., II UK 413/13, LEX nr 1475167).

Wyrokiem z dnia 3 lutego 2021r. I USKP 6/21, LEX nr 3117718 Sąd Najwyższy potwierdził powyższy pogląd, uznając, że wykazy resortowe, wydane na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr. 8 poz.43) nie mają - po wejściu w życie Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997r.- charakteru normatywnego (powszechnie obowiązujących przepisów prawa), lecz mają jedynie charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający. Ponadto dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy, stąd decydujące znaczenie w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość zakwalifikowania jej pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

Odnośnie zastrzeżeń ZUS do treści świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, to w tym miejscu wskazać dodatkowo należy, iż zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresy pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Organ rentowy, oceniając możliwość zaliczenia danego okresu do okresu pracy w szczególnych warunkach, może uwzględnić wyłącznie te okresy pracy w szczególnych warunkach, które zostały uwodnione na podstawie powyższego dokumentu bądź zaświadczenia stwierdzającego charakter i stanowisko pracy w warunkach szczególnych w określonych okresach. Dokumenty te są dla organu rentowego wiążące nie tylko w pozytywnym, ale i w negatywnym tego słowa znaczeniu. Oznacza to, że z jednej strony przedłożone zaświadczenie jest dowodem na fakt wykonywania przez zainteresowanego pracy w szczególnych warunkach, a z drugiej strony brak takiego zaświadczenia, czy nieprawidłowo wypełnione, uniemożliwia ustalenie tej okoliczności za pomocą innych środków dowodowych.

Niemniej w powyższym wypadku – braku bądź zakwestionowania przez organ rentowy powyższych środków dowodowych – zainteresowany może dochodzić ustalenia tych okoliczności w postępowaniu sądowym, w którym w myśl art. 472 i 473 k.p.c. powyższe obostrzenia nie obowiązują. Sąd nie jest bowiem związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu o świadczenie emerytalno-rentowe dopuszczalne jest – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 roku (III UZP 5/85) – przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych oraz jej charakter można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika (umowy o pracę, świadectwa pracy, angaży, innych dokumentów). Zaliczenie nie udokumentowanych, spornych okresów pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury wymaga przy tym dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

Odnosząc powyższe uwagi do niniejszej sprawy wskazać trzeba, że ubezpieczona w okresie zatrudnienia w Wojewódzkim Szpitalu (...) w T. od dnia 01.07.1987r. do 05.05. 2008r. na stanowisku młodszego asystenta wykonywała pracę biologa - cytologa w Zakładzie (...), a następnie w Zakładzie (...), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jej czynności w postaci badań cytologicznych i histopatologicznych były wykonywane w zakładzie anatomopatologicznym, bowiem Sąd podziela opinię ubezpieczonej, że pojęcia: anatomia patologiczna, patomorfologia i anatomopatologia są pojęciami równoznacznymi. Patomorfologia, to późniejsza nazwa anatomii patologicznej. W anatomopatologii bada się zdrowe i chore materiały, tkanki. Patomorfologia obejmuje „morfologię”,

czyli budowę prawidłową, lecz i „pato”, czyli chore tkanki, zaś histopatologia jest działem patomorfologii (dawniej nazywanej anatomią patologiczną).

Organ rentowy nie przedstawił odmiennej interpretacji tych pojęć.

Praca ubezpieczonej była pracą w szczególnych warunkach i jest ona wymieniona w wykazie A Dział XII „ prace w służbie zdrowia i opiece społecznej” pod pozycją 3 jako „ prace w sekcjach i zakładach anatomopatologicznych, histopatologicznych i medycyny sądowej”.

w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. 1983 r., Nr 8, poz. 43).

Sąd ma świadomość, iż stanowisko ubezpieczonej „ młodszego asystenta” nie jest wymienione w zał. Nr. 1 Dziale XII, poz. 3 do zarządzenia resortowego - Zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz. Urz. MZiOS.1983.8.40), ale to nie ma znaczenia, gdyż ubezpieczona faktycznie wykonywała pracę biologa i cytologa w zakładzie (...), który należy zakwalifikować do zakładów anatomopatologicznych wymienionych w wykazie A, dziale XII, poz. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. 1983 r., Nr 8, poz. 43). Tylko na marginesie wskazać należy, że zarządzenie resortowe Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej wskazuje w Dziale XII, poz. 3 pkt. 2 stanowisko „biologa”. A. J. z wykształcenia jest biologiem, jej obowiązki w spornym okresie należy zakwalifikować do pracy biologa w szerokim znaczeniu i cytologa.

Reasumując, Sąd uznał, że ubezpieczona posiada wymagany 15 – letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że pracę w szczególnych warunkach wykonywała ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu określonym na swoim stanowisku w czasie zatrudnienia

w Wojewódzkim Szpitalu (...) w T. w okresie od 01.07.1987r., do 05.05.2008r. (czyli 20 lat, 10 miesięcy i 5 dni). Nawet po odjęciu okresu nieskładkowego wskazanego przez ZUS (1 rok, 2 miesiące i 18 dni) daje to okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze **19 lat, 7 miesięcy i 17 dni**.

Reasumując ubezpieczona wykazała łącznie **19 lat, 7 miesięcy i 17 dni** okresów pracy w szczególnych warunkach

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe rozważania, należało uznać, że ubezpieczona A. J. legitymuje się ponad 15 – letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych (art. 21 ust.1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych - Dz. U. 2018.1924).

Wobec faktu, że ubezpieczona spełniła także pozostałe przesłanki uprawniające ją do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie I wyroku. Sąd przyznał ubezpieczonej prawo do rekompensaty od dnia uzyskania prawa do emerytury (art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS - Dz. U. 2022. 504).

Mając na uwadze, że ustalenie faktycznych warunków pracy ubezpieczonej zostało poczynione dopiero na etapie postępowania sądowego na podstawie dowodów, którymi organ rentowy nie dysponował, Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji na podstawie

art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w z. z art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (punkt II wyroku).

Sędzia Danuta Domańska